

Διδαχὴ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ
Δελφών & Μιαούλη | Τ.2310 828 989 | www.inmetamorfoseos.gr

ΕΤΟΣ 2^ο | 18 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2022 | Αρ. Φύλλου 104

Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΛΑΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Σχόλια στο Ευαγγελικό Ανάγνωσμα: *Ματ 1:1-25*

Κατά τις Κυριακές που προηγούνται της γιορτής των Χριστουγέννων η Ορθόδοξη Εκκλησία τιμά τους κατά σάρκα προγόνους του Ιησού Χριστού, όπως αυτοί αναφέρονται στο ά κεφάλαιο του *Κατά Ματθαῖον Εὐαγγελίου* (Κυριακή των Προπατόρων, μεταξύ της 11^{ης} και 17^{ης} Δεκεμβρίου) και τη μνήμη *“πάντων τῶν ἀπ’ αἰῶνος Θεῶ εὐαρεστησάντων, ἀπὸ Ἀδὰμ ἄχρι καὶ Ἰωσήφ τοῦ μνήστορος τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, κατὰ γενεαλογίαν, καθὼς ὁ Εὐαγγελιστῆς Λουκᾶς ἱστορικῶς ἠριθμήσατο, ὁμοίως καὶ τῶν Προφητῶν καὶ τῶν Προφητῶν, ἐξαιρέτως δὲ τοῦ προφήτου Δανιὴλ καὶ τῶν ἁγίων Τριῶν Παίδων”* (Κυριακή πρὸ τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως, μεταξύ της 18^{ης} και 24^{ης} Δεκεμβρίου). Οι δύο γιορτές προέκυψαν ἀπὸ τη διεύρυνση του περιεχομένου μιας ἀρχαιότερης, της “Κυριακῆς των Ἁγίων Πατέρων” που γιορταζόταν πρὶν ἀπὸ τα Χριστούγεννα.

Εφ’ ὅσον ἡ ἡμέρα εἶναι ἀφιερωμένη στους προγόνους του Ιησού τα βιβλικά ἀναγνώσματα των ἀκολουθιῶν της ἡμέρας ἔχουν ἀνάλογο πε-

ριεχόμενο. Έτσι, το πρώτο ανάγνωσμα του Εσπερινού αναφέρεται στη συνάντηση του Αβραάμ με τον Μεχισεδέκ (Γεν 14:14-20^β), ενώ τα άλλα δύο προέρχονται από το βιβλίο του Δευτερονομίου (Δευ 1:8-17· 10,14-21), όπου ο Μωυσής, αποχαιρετώντας λίγο πριν από τον θάνατό του τους Ισραηλίτες, κάνει έναν απολογισμό των περιπετειών της ερήμου και μια διασάφηση της νομοθεσίας του Σινά. Το αποστολικό ανάγνωσμα της Θείας Λειτουργίας της πριν από τα Χριστούγεννα Κυριακής προέρχεται από την *Πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολή* (14:24-26,32-40) και αναφέρεται σε όλους εκείνους τους ήρωες της πίστεως που έζησαν πριν από την εποχή του Χριστού, ενώ το ευαγγελικό ανάγνωσμα της ημέρας είναι το πρώτο κεφάλαιο του *Κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου*, η εισαγωγή του οποίου είναι ένας γενεαλογικός κατάλογος των προγόνων του Ιησού Χριστού.

Η εισαγωγή του *Κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου* προσομοιάζει γλωσσικά το βιβλίο της *Γενέσεως*. Ο όρος “γένεσις” σημαίνει δημιουργία, και ανταποκρίνεται πλήρως στο περιεχόμενο του πρώτου βιβλίου της *Αγίας Γραφής* που περιγράφει μια διπλή δημιουργία· τη δημιουργία του κόσμου και τη δημιουργία του λαού του Ισραήλ. Το πρώτο μέρος του βιβλίου αυτού συγκροτείται από διάφορες αφηγήσεις που αναφέρονται σε επεισόδια της προϊστορίας της ανθρωπότητας, συνδεδεμένες μεταξύ τους με γενεαλογικούς καταλόγους, ώστε να προκύπτει μια ενιαία περιγραφή της πορείας του ανθρώπου από τη δημιουργία μέχρι την εποχή του γενάρχη των Ισραηλιτών, Αβραάμ. Στόχος των αφηγήσεων είναι να καταδειχτεί το πώς ο άνθρωπος, διασπώντας την κοινωνία του με τον Θεό, επιτρέπει την είσοδο του κακού στον κόσμο, για να οδηγηθεί σταδιακά στην πλήρη διάσπαση της κοινωνίας των ανθρώπων μεταξύ τους. Το δεύτερο μέρος του βιβλίου της *Γενέσεως* αφηγείται την ιστορία των πατριαρχών του Ισραήλ με τη μορφή της εξιστόρησης διάφορων επεισοδίων από την οικογενειακή ιστορία τριών γενεών (Αβραάμ - Σάρρα, Ισαάκ - Ρεβέκκα, Ιακώβ - Λεία / Ραχήλ). Ο Αβραάμ επιδεικνύει απόλυτη πίστη και υπακοή στο θείο θέλημα και ο Θεός κάνει μαζί του μια νέα αρχή? από τον άνθρωπο αυτόν θα προέλθει ένας λαός, ο οποίος θα καταστεί φορέας της θείας ευλογίας προς όλους τους λαούς της γης, με σκοπό την τελική πλήρη αποκατάσταση των σχέσεων Θεού και ανθρώπου. Αρχίζοντας, λοιπόν, το πρώτο βιβλίο της *Καινής Διαθήκης* με τη φράση “**Βίβλος γενέσεως**” και ξεκινώ-

ντας τον γενεαλογικό κατάλογο με τα ονόματα των τριών πατριαρχών (Αβραάμ, Ισαάκ και Ιακώβ), παραπέμπει συνειρμικά τον αναγνώστη να συσχετίσει το περιεχόμενο του βιβλίου αυτού με εκείνο του πρώτου βιβλίου της Αγίας Γραφής, και να το κατανοήσει ως εξαγγελία μιας νέας διπλής δημιουργίας: του καινούργιου κόσμου, αυτού που αποκαλείται “Βασιλεία του Θεού”, και του καινούργιου Ισραήλ, της Εκκλησίας. Έτσι, η επιγραφή “Βίβλος γενέσεως” φαίνεται να μην αφορά μόνον στον Ιησού Χριστό, αλλά και σε όλους όσοι ποιώντας **“καρπὸν ἄξιον τῆς μετανοίας”** θα καταστούν **“τέκνα Ἀβραάμ”** (Ματ 3:8-9), **“κατὰ Ἰσαὰκ ἐπαγγελίας τέκνα”** (Γαλ 4:28), και **“κληρονόμοι μὲν Θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ”** (Ρωμ 8:17).

Ὅμως ο γενεαλογικός κατάλογος του Ιησού με την μορφή που παρατίθεται από τον ευαγγελιστή Ματθαίο εξυπηρετεί και έναν άλλο στόχο που είχε ιδιαίτερη σημασία για την πρώτη χριστιανική κοινότητα στην οποία απευθύνεται ο ευαγγελιστής. Σύμφωνα με τον Ιουδαίο ιστορικό Ιώσηπο, από την περίοδο της βαβυλώνιας αιχμαλωσίας και εξής οι Ιουδαίοι συνήθιζαν να διατηρούν εκτεταμένους γενεαλογικούς καταλόγους, προκειμένου να κατοχυρώσουν την καταγωγή τους, την ταυτότητά τους και τα κληρονομικά τους δικαιώματα στη γη των προγόνων τους. Τα βιβλία των *Παραλειπομένων*, που προέρχονται από αυτήν την περίοδο, διασώζουν πλήθος τέτοιων καταλόγων. Στόχος, λοιπόν, του καταλόγου που παραθέτει ο ευαγγελιστής Ματθαίος, καθώς απευθύνεται σε χριστιανούς που ακολουθούσαν προηγουμένως την ιουδαϊκή πίστη, είναι να καταδείξει ότι ο Ιησούς είναι νόμιμος απόγονος του Αβραάμ, του γενάρχη του Ισραήλ, και νόμιμος απόγονος του Δαβίδ, του βασιλιά στον οποίο ο Θεός υποσχέθηκε ότι από τη γενιά του θα προέλθει ο σωτήρας. Αυτό το επιτυγχάνει με τη συμβολική των αριθμών, που συχνά παίζει σημαντικό ρόλο στη βιβλική γραμματεία. Αν για τον σύγχρονο ερευνητή το κυρίαρχο ερώτημα, όταν πρόκειται για αριθμητικά δεδομένα, είναι το αν αυτά ευσταθούν, για τον αρχαίο αναγνώστη το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στο τι οι συγκεκριμένοι αριθμοί μπορεί να σημαίνουν. Έτσι, οι αριθμοί κατανοούνται, σχεδόν πάντοτε, ως σύμβολα που υποκρύπτουν κάποιο μήνυμα, το οποίο ο αναγνώστης καλείται να αποκρυπτογραφήσει. Αυτός είναι ο λόγος που το γενεαλογικό δένδρο του Ιησού, όπως παρατίθεται στο **Κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον** διαρρείται σε τρεις δεκατετράδες γενεών. Ο

αριθμός 14 προκύπτει από το άθροισμα της αριθμητικής αξίας των εβραϊκών γραμμάτων του ονόματος του Δαβίδ. Πολλαπλασιαζόμενος ο αριθμός αυτός επί τον επιβεβαιωτικό αριθμό 3 αποδεικνύει ότι ο Ιησούς είναι γόνος Δαβίδ, άρα ο Μεσσίας.

Αλλά και για τον σύγχρονο αναγνώστη η γενεαλογία του Ιησού, παρά το ανιαρό και μονότονο ύφος της, περιέχει ένα ξεχωριστό μήνυμα. Διαβάζοντας κανείς τον κατάλογο των προγόνων του Ιησού θα διαπιστώσει με έκπληξη ότι, παρόλο που περιέχει και ονόματα γυναικών, κάτι μη αναμενόμενο για τα δεδομένα μιας ανδροκρατούμενης κοινωνίας, απουσιάζουν από αυτόν τα ονόματα των μητέρων του Ισραήλ, της Σάρρας, της Ρεβέκκας, της Ραχήλ. Ακόμη μεγαλύτερη όμως έκπληξη θα δοκιμάσει κανείς όταν διαπιστώσει πως, σε μια εποχή που ο Ισραήλ υπερηφανευόταν για τη φυλετική και ηθική του καθαρότητα, οι γυναίκες που περιλαμβάνονται στον γενεαλογικό κατάλογο του Ιησού δεν θα μπορούσαν να περιγραφούν με αυτά τα χαρακτηριστικά. Η Θάμαρ υποδύθηκε την πόρνη προκειμένου να αποκτήσει παιδί από τον πεθερό της, η Ραχάβ ήταν Χανααναία πόρνη, η Ρουθ, η προγιαγιά του Δαβίδ, ήταν Μωαβίτισσα που με συμβουλή της πεθεράς της προκάλεσε ερωτικά τον Βοόζ προκειμένου να την παντρευτεί και η Βηρσαβεέ, ήταν σύζυγος του Χετταίου Ουρία και δέχτηκε να γίνει ερωμένη του Δαβίδ. Με αυτόν τον γλαφυρό τρόπο καθίσταται από την πρώτη στιγμή σαφές ότι η πρόσκληση για μετοχή στον νέο λαό του Θεού είναι ανοιχτή για όλους και η αποδοχή της δεν προϋποθέτει κανένα ειδικό “προσόν”, παρά μόνον την πίστη πως το παιδί που η Μαρία φέρει στα σπλάχνα της προέρχεται από το Άγιο Πνεύμα και αυτός θα σώσει τον λαό του από τις αμαρτίες του.

M.K.

